

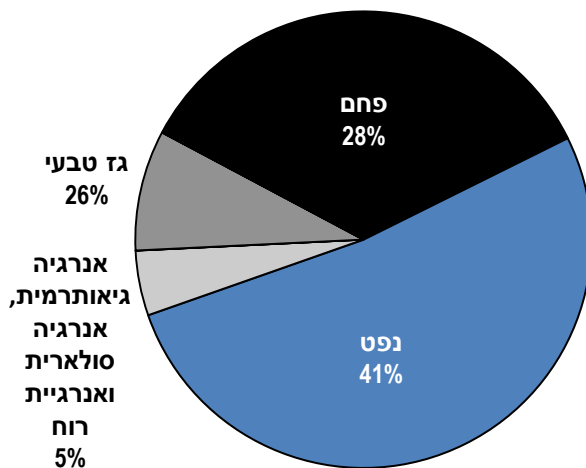
רשימת מלאי של אמצעי תמיכה בדלקי מאובנים: ישראל

רשימת מלאי אמצעי התמיכה של ה-OECD בדלקי מאובנים מזהה, מתעדת ומעריכה את התמיכה התקציבית הישירה ואת אובדן ההכנסות כתוצאה מהקלות מס התומכות בייצור או בצריכה של דלקי מאובנים במדינות החברות ב-OECD ובשש כלכלות שותפות גדולות (ברזיל, הרפובליקה העממית של סין, הודו, אינדונזיה, הפדרציה הרוסית, ודרום אפריקה).

משאבי אנרגיה ומבנה השוק

בשנת 2013 כשליש מצריכת האנרגיה הכוללת של ישראל התבססה על פחם, המיובא ברובו, ורק 26% על גז טבעי. ואולם, הנתח של גז טבעי צפוי לגדול פי שלושה עד שנת 2020 בעקבות התגלית האחרונה, של אחד ממאגרי הגז הגדולים ביותר הידועים בעולם (קידוח לווייתן). מועצת האנרגיה העולמית דיווחה בנובמבר 2010 שמרבצי פצלי השמן התת-קרקעיים של ישראל, שמשתרעים על קרוב ל-15% משטח המדינה, עשויים להניב 4 מיליארד חביות נפט תוך שימוש בטכניקות כרייה מסורתיות. אולם כריית פצלי שמן בדרכים המסורתיות דורשת כמויות גדולות של מים ואנרגיה, שאינם מצויים בשפע בישראל.

סך הכל היצע של אנרגיה ראשונית 2014

Source: IEA

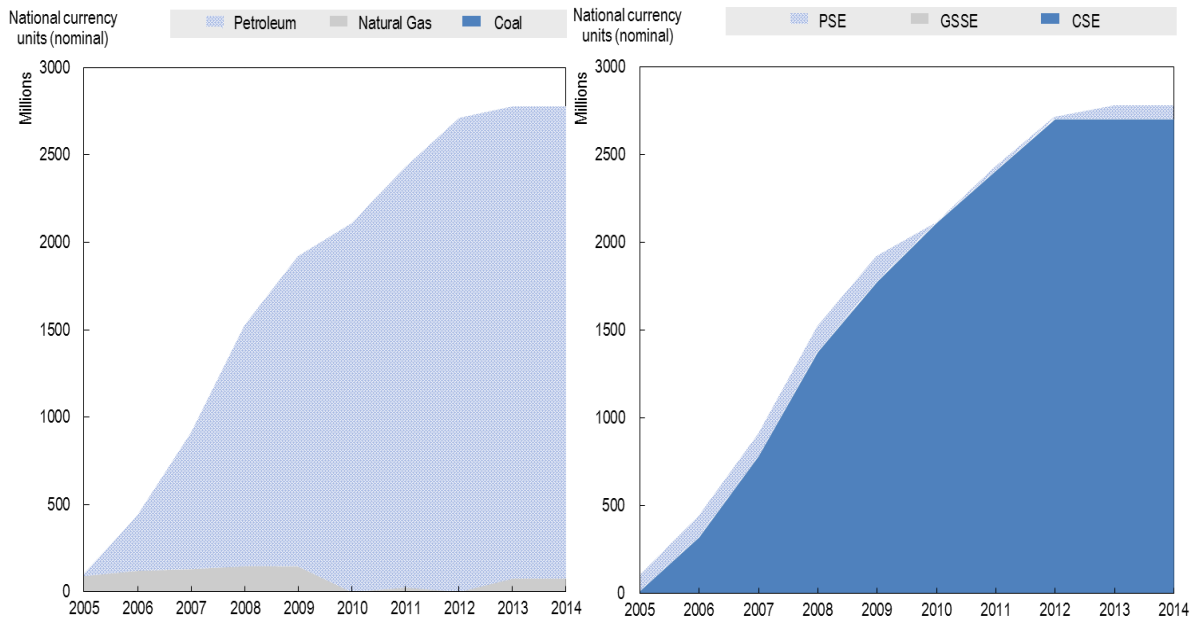
מגזר האנרגיה בישראל עדיין אינו תחרותי במלואו. ייצור והולכת חשמל נשלטים על ידי חברת החשמל לישראל, בבעלות ממשלתית, וההתקדמות בביצוע רפורמות במגזר זה הנה איטית. לעומת זאת, פיתוח שדות הגז הימיים מתבצע על ידי המגזר הפרטי, וחלק גדול מהפיתוח מתבצע על ידי קונסורציום של חברות בראשות חברת נפט אמריקנית (נובל אנרג'י). מאידך גיסא, הולכת הגז מתבצעת על ידי חברת נתיבי הגז הטבעי לישראל (נתג"ז) - חברה ממשלתית שהוקמה בשנת 2004.

מחירי אנרגיה ומיסוי

ייצור החשמל בישראל מתבסס על תמהיל המורכב ברובו מפחם, ומיעוטו מנפט ומגז טבעי, בחלקים כמעט שווים. מתוך מטרה לשמור על איזון בין האינטרסים של הצרכנים, חברת החשמל, יצרני חשמל והמדינה, כל התעריפים והתשלומים בשוק החשמל מוסדרים על ידי רשות החשמל, ואינם מסובסדים באופן ישיר. בעשור האחרון ישראל הנהיגה רפורמות כדי לצמצם את הרגולציה במשק הדלק, ובמיוחד תעשיית הבנזין. בין שאר השינויים שנעשו, בוטלו מספר בקורות מחירים למשתמשי קצה של תוצרי נפט, ושני בתי הזיקוק לנפט במדינה הופרטו. הבלו על דלקים לכלי רכב בישראל הוא גבוה יחסית, כך שהמחירים שם קרובים לאלה הקיימים בכמה מדינות באירופה.

שוק הגז הטבעי בישראל מוגבל בשל היעדר הגמישות שלו, היות שמחירי הגז נקבעים על ידי חוזי אספקה ארוכי טווח ללקוחות גדולים. בשל התגליות הרבות של מרבצי גז טבעי, מחירי הגז הטבעי בישראל ייקבעו בעתיד על ידי הזמינות של תחליפי דלק עבור הצרכנים הגדולים. ניתן לצפות שגז טבעי יהפוך לדלק העיקרי לשימוש בתחנות כוח חדשות ובטורבינות גז קיימות, שיוסבו מדלק כבד לגז טבעי. בסופו של דבר, הגדלת ייצור החשמל באמצעות גז טבעי תהיה מוגבלת אך ורק על ידי שיקולים של גמישות וביטחון באספקת אנרגיה.

תמיכה כוללת בדלקי מאובנים בישראל על פי סוג הדלק (משמאל) וסוג התמיכה (מימין)*

הערה: CSE = אומדן התמיכה בצרכנים; PSE = אומדן התמיכה ביצרנים; GSSE = אומדן התמיכה בשירותים כלליים

*OECD- הנתונים הסטטיסטיים לישראל מסופקים על ידי הרשויות הישראליות הרלוונטיות ובמסגרת אחריותן. השימוש בנתונים אלה על ידי הנו מכלי לפגוע במעמד של רמת הגולן, מזרח ירושלים וההתנחלויות הישראליות בגדה המערבית על פי כללי המשפט הבינלאומי.

מגמות והתפתחויות בתחום התמיכה

הגידול המהיר בתמיכה בצרכנים של דלקי מאובנים בישראל התחיל באמצעי אחד שנכלל בצו הבלו על דלק, התשס"ה – 2005. אמצעי זה מאפשר החזר מס על דלק דיזל המשמש להנעת אוטובוסים, מוניות, ספינות דייג וכלי רכב המשמשים לעבודה כגון טרקטורים. שיעור ההחזר עבור כלי רכב מסחריים נע בין 45%-50% מתקרת הצריכה, השקולה ל"צריכת דלק דיזל ממוצעת" עבור שימוש מסוים. בספטמבר 2009, שיעורי הבלו על דלק דיזל הוששו לשיעורי הבלו על בנזין במסגרת תכנית ממשלתית חמש-שנתית שמטרתה לצמצם את העיוותים הכלכליים המשפיעים על הבחירה בין מכוניות המונעות בדיזל למכוניות הממונעות בבנזין. שינוי זה הגדיל באופן משמעותי את אובדן ההכנסות כתוצאה מהחזרי המס על הדיזל, שחברות גדולות ותעשיות ממשיכות ליהנות מהם.

דוגמאות לאמצעים שננקטו	
הפחתת שיעורי התמלוגים (1952 -)	על פי חוק הנפט, תשי"ב – 1952, שיעור התמלוגים שבעל זיכיון נדרש לשלם הנו בדרך כלל 12.5% מההכנסה ברוטו. עבור גז טבעי שהופק במסגרת זיכיון הקידוח תטיס, שיעור זה הופחת ל-10.6% מההכנסה ברוטו במהלך התקופה 2004 – 2010.
מימון מנהלת אפר הפחם (1993 -)	אמצעי זה נועד לקדם שימושים כלכליים יותר באפר הפחם המצטבר בתחנות הכוח המונעות בפחם בישראל, באמצעות קרנות מחקר ופיתוח.